

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 7 Ekim 2025
Sayı : 1396

10/3182

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de büyükşehirlerde artan yoksulluk, ekonomik kriz, gelir adaletsizliği ve yüksek yaşam maliyetleriyle birlikte giderek derinleşmekte; kentlerde barınma, gıda, ulaşım ve enerjiye erişim gibi temel alanlarda ciddi sosyal sorunlara yol açmaktadır. Özellikle büyükşehirlerde yaşam maliyetlerindeki hızlı artış, güvencesiz çalışma koşulları ve sosyal destek mekanizmalarının yetersizliği, yoksulluğu kalıcı hale getirmektedir. Bu çerçevede, kent yoksulluğunun nedenlerinin, ekonomik ve toplumsal etkilerinin, mevcut politikaların yeterliliğinin ve çözüm yollarının tüm yönleriyle araştırılması; yoksulluğun azaltılmasına yönelik kalıcı, kapsayıcı ve sürdürülebilir politika önerilerinin geliştirilmesi amacıyla, Anayasa’nın 98’inci, İçtüzük’ün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Aliye Timisi Ersever
ANKARA

Yunus Emre
İstanbul Mv.

E. R. RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

E. Altay
Engin ALTAY
İstanbul Mv.

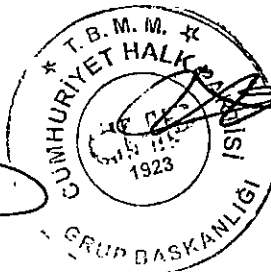
Ayhan BARUT
Ağrı Mv.

Gökmen ÖZCAN
Muğla Mv.

Ahmet Vehbi Bokuşoğlu
Manisa Mv.

İsmet Çiğdem
Çoraklı Mv.
Vedat Çiğdem
Kırcaali Mv.

Hüseyin YILDIZ
Aydın Mv.

Velî Ağbaba
Malatya Mv.

Sermet Mullaoglu
Hatay Mv.

GENEL GEREKÇE

Türkiye, son otuz yılda hızlı bir kentleşme sürecinden geçmiştir. 2025 yılı itibarıyla nüfusun yaklaşık %77'si büyükşehirlerde yaşamaktadır. Bu süreç, ekonomik ve toplumsal yapıyı köklü biçimde değiştirmiş; yoksulluğun yalnızca kırsal alanlarda değil, kentlerde de farklı biçimlerde yaşanmasına yol açmıştır.

Büyükşehirlerde yoksulluk, yalnızca düşük gelir düzeyiyle açıklanamayacak bir nitelik kazanmıştır. Çalışan nüfusun önemli bir bölümü asgari ücretle geçinmeye çalışmakta; yılda yalnızca bir kez yapılan ücret artışları, hızla yükselen yaşam maliyetleri karşısında etkisiz kalmaktadır. Artan barınma, gıda, ulaşım ve enerji giderleri, kentte yaşayan milyonlarca yurttaşın gelirini hızla tüketmekte; özellikle dar gelirli kesimler için yaşam koşullarını ağırlaştırmaktadır.

Barınma krizi, büyükşehirlerdeki yoksulluğun en belirgin göstergesi haline gelmiştir. İstanbul'da ortalama kira bedelleri son beş yılda dolar bazında %193 artmış; birçok hanede kira, toplam gelirin yarısından fazlasını oluşturur hale gelmiştir. Bu artış yalnızca İstanbul'la sınırlı kalmamış; Ankara, İzmir, Antalya ve Kocaeli gibi diğer büyükşehirlerde de benzer biçimde yaşanmıştır. Artan kira baskısı, dar gelirli haneleri kent merkezlerinden uzaklaştırmakta; bu durum sosyal adaletin bozulmasına ve mekânsal eşitsizliklerin derinleşmesine neden olmaktadır.

Gıda fiyatlarındaki artış, büyükşehirlerde yaşayan yurttaşlar için yoksulluğun en temel göstergelerinden biri haline gelmiştir. Son beş yılda temel gıda fiyatları genel enflasyonun çok üzerinde artmış; et, süt, sebze ve ekmek gibi zorunlu ürünler dar gelirli aileler için ulaşılması güç hale gelmiştir. Enerji giderleri de kentlerdeki yoksulluğun önemli bileşenlerinden biridir. Elektrik ve doğalgaz fiyatlarındaki yükseliş, hane bütçesi üzerindeki baskıyı artırmakta; birçok hanede ısıtma ve aydınlanma gibi en temel ihtiyaçlar kısıtlanmaktadır.

İstanbul Planlama Ajansı'nın (İPA) eylül ayı raporu, kentte yaşamının maliyetinin işçi ve emekçiler için her geçen gün daha da ağırlaştığını ortaya koymaktadır. Verilere göre, İstanbul'da yaşamının maliyeti bir önceki aya göre %3,35, geçen yılın aynı ayına göre %42,8 oranında artmıştır. Rapora göre, dört kişilik bir ailenin ortalama yaşam maliyeti eylülde 102 bin 45 liraya yükselmiştir. Yine Birleşik Metal-İş Sendikası Sınıf Araştırmaları Merkezi (BİSAM) tarafından hazırlanan "Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması – Temmuz 2025 Dönem Raporu", yoksulluk sınırının asgari ücretin dört katını aştığını ortaya koymuştur. Bu bulgu, gelir düzeylerinin büyükşehirlerdeki temel yaşam maliyetlerini karşılamaktan giderek uzaklaştığını, çalışan kesimin de yoksulluk sınırının altında yaşadığını göstermektedir.

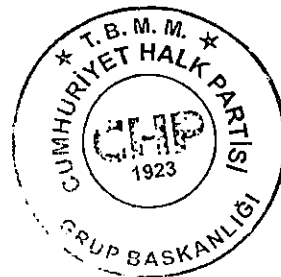
Dünya Bankası verileri, kentlerde yaşam maliyetinin kırsal alanlara kıyasla belirgin biçimde yüksek olduğunu; yoksulların önemli bir bölümünün artık şehirlerde yaşadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, Türkiye'de de büyükşehirlerde yoksulluğun derinleştiğini ve yaşam maliyetleriyle tanımlanan yeni bir toplumsal kırılma alanı oluştuğunu göstermektedir.

Kentsel yoksulluk, ekonomik bir olgu olmanın ötesine geçerek toplumsal ve mekânsal bir nitelik kazanmıştır. Artan yaşam maliyetleri, dar gelirli kesimleri kent merkezlerinden dışarıya itmekte; bu durum sosyal eşitsizlikleri derinleştirmektedir. Gelir farklarının büyümesi yalnızca bireysel refahı değil, kentteki toplumsal bütünlüğü de olumsuz etkilemektedir.

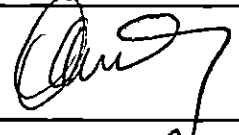
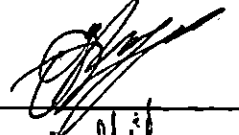
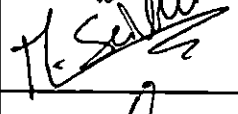
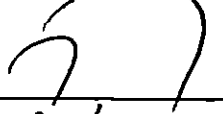
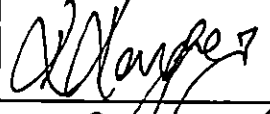
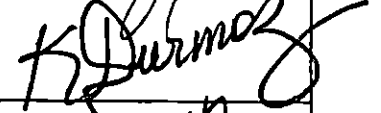

Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları arasında yer alan Amaç 1 (Yoksulluğa Son), Amaç 10 (Eşitsizliklerin Azaltılması) ve Amaç 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar), kent yoksulluğunun azaltılmasını devletlerin temel sorumluluk alanlarından biri olarak tanımlamaktadır.

Yoksullukla mücadele, geçici sosyal yardımlarla değil; barınma, enerji ve gıda politikalarının sosyal boyutunun güçlendirilmesiyle, kalıcı ve adil çözümler üretilmesiyle mümkündür. Bu nedenle, büyükşehirlerde artan yoksulluğun nedenlerinin, toplumsal etkilerinin ve çözüm yollarının bütüncül biçimde araştırılması; yaşam maliyetlerinin hane bütçelerine etkisinin ortaya konulması ve kent temelli sosyal politika önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması büyük önem taşımaktadır.

1396..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
2. Drhon SAKBAL	Bursa	
3. Nimet ÖZDEMİR	İSTANBUL	
4. Deniz Demir	Ankara mr	
5. Öner Fethi Güner	Niğde Nu	
6. Jalexmur SEZGİN	Eskişehir	
7. Utku Çakırözer	Eskişehir	
8. Dr. İlhami Özcan AYGÜN	Tekirdağ	
9. Reşat Karagöz	Ağrı	
10. Kadim Durmaz	Tokat	
11. Hasan Oktaymen	Çarşamba	
12.		
13.		
14.		
15.		

